

Tudor CHIUARIU

Roxana GIUREA

ARBITRAJUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL

*Reglementare. Doctrină. Practică arbitrală
și judiciară*

Universul Juridic

București

-2012-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2012, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
UNUIA DINTRE AUTORI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CHIUARIU, TUDOR

**Arbitrajul intern și internațional : reglementare,
doctrină, practică arbitrală și judiciară / Tudor Chiuariu,**

Roxana Giurea. - București : Universul Juridic, 2012

ISBN 978-973-127-669-4

I. Giurea, Roxana

347.7(498+100)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0731.121.218**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

CUVÂNT-ÎNAINTE

Arbitrajul este o jurisdicție alternativă având caracter privat.

Arbitrajul este o procedură alternativă/un mijloc alternativ de soluționare a litigiilor.

Nenumărate conceptualizări pot fi construite în scopul stabilirii identității legale/doctrinare a arbitrajului. Autentică este identitatea faptică și economică construită de utilizatorii arbitrajului. Sursa acestei din urmă identități este încrederea subiectelor de drept acordată arbitrajului. Indiferent de caracteristicile climatului economic, este recomandabilă conservarea de către instituția de arbitraj/arbitru a încrederii – subsumată juridic unei veritabile prezumții relative. Conservând această încredere, conservăm identitatea faptică și economică a arbitrajului/autenticitatea acestuia, dar și opțiunea subiectelor de drept pentru arbitraj.

Caracterul național al încrederii nu a constituit pentru autori un impediment al analizei „Arbitrajului comercial intern și internațional”. Structurată în zece capitole, lucrarea surprinde ipotezele relevante ale arbitrajului – arie de expertiză seducător de pragmatică, dar livrescă.

Capitolul I relevă atât resorturile istorice ale arbitrajului, precum și consolidarea identității acestuia în tabloul mijloacelor alternative de soluționare a litigiilor. Raportul de complementaritate dintre justiția statală și justiția privată nu este izolat. Este însoțit de raportul de complementaritate dintre arbitraj și celelalte mijloace alternative (judiciare/extrajudiciare) de soluționare a litigiilor.

Capitolul II ne îndeamnă să recurgem la arbitraj. Acest îndemn – echilibrat/rezervat este și obiectiv. Nu sunt prezentate numai avantajele recurgerii la arbitraj, ci și o serie de dezavantaje. Și prin evidențierea acestor dezavantaje, arbitrajul dobândește predictibilitate – cel puțin din perspectiva nivelului lichidităților deblocate de părți în scopul organizării și administrării propriu-zise a procedurii arbitrale.

Capitolul III dezvoltă sensibilul subiect al cheltuielilor de arbitraj. Cine suportă cheltuielile de arbitraj/cuquantumul acestora – acestea sunt câteva aspecte tratate din perspectivă legală și jurisprudențială.

Capitolul IV analizează reglementarea internă/internațională a arbitrajului. Natura voluntară a arbitrajului nu se manifestă haotic, ci în deplină concordanță cu principiile reglementate de legislația internă/internațională.

Capitolul V este dedicat evidențierii atribuțiilor instanțelor statale în domeniul arbitrajului privat. Sursa acestei evidențieri este atât legală, cât și doctrinară. Nu este omisă analiza instituției conflictului de competență dintre instanțele statale și tribunalele arbitrale.

Capitolul VI invită la descifrarea arbitrabilității litigiilor, concept transpus procesual în competența arbitrajului. Analiza arbitrabilității obiective/subiective, precum și analiza

non-arbitrabilității litigiilor – a căror soluționare se solicită prin declanșarea unor proceduri speciale, prefațează efectuarea conceptualizării convenției de arbitraj.

Capitolul VII ne relevă particularitățile procedurii arbitrale. Mecanismul de determinare a legii aplicabile procedurii arbitrale este explicat atât din perspectiva ipotezei arbitrajului internațional, cât și din perspectiva ipotezei arbitrajului intern.

Capitolul VIII tratează instituția hotărârii arbitrale. Condițiile, efectele, desființarea și executarea hotărârii arbitrale reprezintă teme valorificate și prin evidențierea punctelor de vedere exprimate în literatura juridică română/internațională.

Capitolul IX monitorizează caracterul internațional al arbitrajului. Internaționalitatea arbitrajului este analizată prin utilizarea criteriilor instituite atât de actualul/viitorul Cod de procedură civilă, cât și de convențiile internaționale la care România este parte.

Capitolul X surprinde modalitățile de organizare instituțională a arbitrajului internațional. Caracterul generalist/specializat/ultraspecializat al instituțiilor de arbitraj este utilizat drept criteriul efectuării clasificării acestora. Din perspectiva caracterului generalist, sunt analizate procedurile de arbitraj organizate și administrate de următoarele instituții de arbitraj: Curtea Permanentă de Arbitraj (Haga), Curtea de Arbitraj Internațional (Londra), Centrul de arbitraj internațional (Viena), Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României. Din perspectiva caracterului specializat (arbitrajul comercial internațional), sunt analizate procedurile de arbitraj organizate și administrate de Curtea Internațională de Arbitraj de pe lângă Camera Internațională de Comerț (Paris), precum și de Comisia de Arbitraj Economic și Comercial Internațional (Beijing). Din perspectiva caracterului ultraspecializat, sunt analizate procedurile de arbitraj organizate și administrate de următoarele instituții de arbitraj: Centrul Internațional pentru reglementarea diferendelor relative la investiții (Washington), Tribunalul de Arbitraj Sportiv (Lausanne).

A scrie în arbitraj echivalează cu a scrie despre încredere – însușire umană relativ dificil de conceptualizat legal și doctrinar. Dar încrederea este o însușire umană pe care o putem construi/reconstrui permanent. Arbitrajul este unul din mijloacele acestui demers. La utilizarea acestui mijloc ne îndeamnă autorii.

Radu Bogdan Bobei

LISTĂ DE ABREVIERI

ADR	Alternative Dispute Resolution
ANOC	Asociația Comitetelor Naționale Olimpice
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
CAS	Court of Arbitration for Sport
CACI	Curtea de Arbitraj Comercial Internațional
CCIA	Camera de Comerț, Industrie și Agricultură
CCIR	Camera de Comerț și Industrie a României
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului/ Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale
CEJ	Curtea Europeană de Justiție
CIETAC	China International Economic and Trade Arbitration Center
CIO	Comitetul Internațional Olimpic
CNO	Comitet Național Olimpic
C. pr. civ./	
C. proc. civ./CPC	Cod procedură civilă
DFIC	Dubai International Financial Center
ICA	International Court of Arbitration
ICAS	International Council of Arbitration for Sport
ICC	International Chamber of Commerce
ICCA	International Congress and Convention Association
ICSID	International Center for Settlement of Investment and Dispute
LCIA	London Court of International Arbitration
M. Of.	Monitorul Oficial
NCC	Noul Cod civil
NCPC	Noul Cod de procedură civilă
O.G.	Ordonanță de Guvern
ONU	Organizația Națiunilor Unite
O.U.G.	Ordonanță de urgență a Guvernului
PCA	Permanent Court of Arbitration
RPC	Republica Populară Chineză
SCC	Stockholm Chamber of Commerce
SCJ	Curtea Supremă de Justiție
ș.a.	și altele
TAS	Tribunal Arbitral du Sport

TCE	Tratatul de instituire a Comunității Europene
TCEE	Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene
TFE	Tribunalul Federal Elvețian
TFUE	Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene
UCECOM	Uniunea Națională a Cooperăției Meșteșugărești
UE	Uniunea Europeană
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
VIAC	Vienna International Arbitration Center
WADA	World Anti-Doping Agency

INDEXUL TABELELOR DE JURISPRUDENȚĂ

J-1. Neconstituționalitatea dispozițiilor art. 340-368 din Codul de procedură civilă. Excepție respinsă, Decizia Curții Constituționale nr. 8 din 9 ianuarie 2007

J-2. Societate aflată în insolvență. Imposibilitatea avansării cheltuielilor arbitrare. Imposibilitatea scutirii de la plată, Decizia nr. 281 din 29 mai 2007, Curtea de Apel București, Secția a VI-a comercială

J-3. Cererea de emitere a somației de plată adresată instanței judecătorești. Clauza compromisorie în favoarea CACI. Declinare de competență de la instanța judecătorească la tribunalul arbitral. Conflict negativ de competență, Sentință arbitrală din 10 februarie 2011, Dosar nr. 273/2010, Curtea de Arbitraj Comercial Internațional București

J-4. Somație de plată. Cerere în anulare. Admiterea acțiunii în anulare. Necompetența generală a instanțelor judecătorești. Clauză arbitrală, Sentința nr. 14482 din 17 noiembrie 2003, Tribunalul București, Secția comercială

J-5. Contractul de concesiune. Influența evoluției legislative în materia contractului de concesiune asupra competenței de soluționare a cauzelor derivând dintr-o atare convenție, Decizia nr. 973 din 7 martie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială

J-6. Clauză compromisorie. Autonomia în raport cu contractul principal, CACI, Sentința arbitrală nr. 49 din 13 martie 2007

J-7. Litigiu izvorât între părți în baza altor raporturi juridice decât cele ce fac obiectul contractului ce conține clauza compromisorie. Non-arbitrabilitatea. Admiterea acțiunii în anulare. Trimiterea cauzei spre soluționare instanței judecătorești competente. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, Decizia nr. 3659 din 15 iunie 2005

J-8. Litigiu comercial având ca obiect două contracte, dintre care numai unul conținea o clauză compromisorie. Declinarea întregului litigiu de la instanța judiciară la tribunalul arbitral. Acceptări tacite din partea pârâtelor a competenței tribunalului arbitral. Convenția arbitrală implicită. Soluționarea întregului litigiu de către tribunalul arbitral, CACI, Sentința arbitrală nr. 152/23 iunie 2011, dosar nr. 72/2011

J-9. Excepție de necompetență a tribunalului arbitral, motivat de absența convenției arbitrare. Invocarea excepției la al treilea termen de înfățișare. Efectuarea de acte procedurale scrise anterior ridicării excepției. Respingerea excepției, CACI, Sentința arbitrală nr. 220 din 5 noiembrie 2007

J-10. Revocarea implicită a convenției arbitrale. Necompetența tribunalului arbitral. Închiderea procedurii arbitrale, CACI, Sentința arbitrală nr. 173 din 5 septembrie 2008

J-11. Excepția de prematuritate, motivată de faptul că nu a fost respectată procedura concilierii directe. Inaplicabilitatea art. 720¹ C. pr. civ. Respingerea excepției prematurității, Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, Sentința din 30 ianuarie 2002

J-12. Impunerea prin contract a unei etape prealabile procedurii arbitrale: numirea unui expert și parcurgerea unei concilieri. Neîndeplinirea unor pre-condiții imperative poate conduce la lipsa de competență a tribunalului arbitral, Curtea Supremă din Elveția, Cauza nr. 4A_46/2011, Hotărârea din 16 mai 2011

J-13. Excepția calității de reprezentant. Admiterea excepției și anularea cererii arbitrale, Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, Sentința arbitrală nr. 54 din 20 martie 2009

J-14. Tribunalul arbitral nu este o „instanță dintr-un Stat Membru”, în sensul prevederilor TCE și nu poate formula o trimitere preliminară către CEJ, pentru interpretarea și validitatea dreptului comunitar, CEJ, Cauza 102/81 Nordsee

J-15. „Ordinea publică”, ca motiv de nulitate a hotărârilor arbitrale potrivit legii naționale, trebuie să includă încălcarea normelor comunitare prohibitive, prevăzute sub sancțiunea nulității absolute. Dispozițiile privind termenul de exercitare a acțiunii în anularea hotărârii arbitrale pot fi declarate inaplicabile doar pentru că altfel anularea hotărârii arbitrale date cu încălcarea dreptului comunitar ar fi tardivă, dat fiind că nu a fost exercitată în termenul prevăzut, CEJ, Cauza C-126/97 Eco Swiss

J-16. Acțiunea în anularea hotărârii arbitrale. Invocarea caducității arbitrajului. Lipsa notificării tribunalului arbitral și a celeilalte părți. Respingerea motivului de anulare a hotărârii arbitrale, Curtea de Apel București, Secția comercială, Decizia nr. 1336/2000

J-17. Clauză compromisorie cu inserarea unui termen pentru pronunțarea hotărârii. Natura de recomandare a termenului de valabilitate a clauzei, CACI, Sentința arbitrală nr. 182 din 5 septembrie 2008

J-18. Hotărâre arbitrală. Revizuire întemeiată pe art. 322 pct. 7 C. pr. civ. Inadmisibilitate, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, Decizia nr. 3465 din 21 octombrie 2010

J-19. Admisibilitatea acțiunii în anularea unei sentințe arbitrale – art. 340 C. pr. civ. Acțiune arbitrală având ca obiect stabilirea caracterului nul absolut al unei clauze dintr-un contract pentru încălcarea dispozițiilor legale imperative. Caracterul netranzacționabil al dreptului atrage necompetenței instanței arbitrale. Admiterea acțiunii în anulare, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, Decizia din 5 martie 2009

J-20. Recurs. Acțiune în anulare admisă în temeiul art. 364 lit. b) C. pr. civ. Limitele pronunțării instanței. Inaplicabilitatea prevederii din art. 366 C. pr. civ. privind pronunțarea pe fondul litigiului, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală, Decizia nr. 1651 din 12 martie 2008

J-21. Acțiune în anularea sentinței arbitrale. Clauză alternativă instanțe judecătorești/arbitraj. Presupusa clauză compromisorie nu este neechivocă, deci convenția arbitrală există. Admiterea acțiunii în anulare, Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială, Sentința nr. 35, Ședința publică de la 17 martie 2009

J-22. Recurs. Acțiune în anulare în temeiul art. 364 lit. c) C. pr. civ. Regulile de constituire a tribunalului arbitral cu respectarea convenției arbitrale, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, Decizia nr. 1978 din 27 mai 2010

J-23. Recurs. Acțiune în anulare formulată în temeiul art. 364 lit. d) C. pr. civ. Legala îndeplinire a procedurii de citare la sediul declarat de parte. Respingerea recursului ca nefondat, Curtea Supremă de Justiție, Secția comercială, Decizia nr. 3620 din 23 septembrie 2003

J-24. Recurs. Acțiunea în anulare îndreptată împotriva hotărârii arbitrale, formulată în temeiul art. 364 lit. e) C. pr. civ. Cereri de amânare repetate formulate de pârât. Nimeni nu poate invoca propria culpă. Respingerea recursului ca nefondat, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, Decizia nr. 1242 din 27 martie 2008

J-25. Acțiune în anulare. Interpretarea dispozițiilor art. 364 lit. i) din Codul de procedură civilă cu privire la încălcarea dispozițiilor imperative ale legii. Modul de administrare a probatoriului, interpretarea contractului și a normelor incidente privesc fondul cauzei și nu se încadrează între dispozițiile imperative ale legii, la care face referire art. 364 lit. i) C. pr. civ., Curtea de Apel București, Secția a VI-a comercială, Sentința comercială nr. 10 din 14 ianuarie 2011

J-26. Recurs în interesul legii. Natura juridică a acțiunii în anularea unei hotărâri arbitrale. Acțiunea în anulare îndreptată împotriva hotărârii arbitrale constituie cale de atac, Curtea Supremă de Justiție, Secțiile Unite, Decizia nr. V din 25 iunie 2001

J-27. Cerere de suspendare provizorie a executării sentinței arbitrale. Caracterul accesoriu al acesteia în raport cu cererea de suspendare principală. Inadmisibilitatea cererii provizorii, în lipsa cererii principale, Curtea de Apel București, Secția a VI-a comercială, Încheierea nr. 52 din 12 martie 2008

CAPITOLUL I

ARBITRAJUL – MIJLOC ALTERNATIV DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR

1.1. SCURT ISTORIC

1.2. MIJLOACELE ALTERNATIVE DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR ASTĂZI

1.2.1. Mijloacele alternative de soluționare a litigiilor pe cale judiciară

1.2.1.1. Concilierea judiciară

1.2.1.2. Medierea judiciară

1.3. MIJLOACELE ALTERNATIVE DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR PE CALE EXTRAJUDICIARĂ

1.3.1. Mijloace de soluționare directă a litigiului

1.3.1.1. Concilierea directă

1.3.1.2. Negocierea

1.3.2. Mijloace de soluționare a litigiului care presupun intervenția unui terț

1.3.2.1. Medierea

1.3.2.2. Arbitrajul

1.3.2.3. Med-Arb

Rezumat

Arbitrajul reprezintă o formă de justiție cu origini străvechi, anterioară oricărei forme de justiție statală.

În prezent, pe fondul inconvenientelor pe care le prezintă justiția statală, s-au dezvoltat anumite metode străvechi de soluționare a conflictelor, care au fost adaptate necesităților actuale și au devenit mijloace alternative sau complementare justiției statale. Printre acestea se regăsesc atât mijloace alternative de soluționare a litigiilor pe cale judiciară, cum ar fi medierea sau concilierea judiciară, precum și mijloace dezvoltate în afara sistemului judiciar, precum medierea extrajudiciară, negocierea, arbitrajul sau med-arb.

Formele alternative de soluționare a litigiilor, în special arbitrajul, au o semnificație deosebită în lumea afacerilor, unde celeritatea, confidențialitatea și calitatea procedurii se impun, uneori în detrimentul unor cheltuieli mai reduse. Specificitatea relațiilor comerciale, dar și impactul semnificativ al acestora asupra economiei, impun existența unui sistem bine reglementat, care să permită totuși părților o anumită libertate de acțiune și un nivel ridicat de confidențialitate.